

Воробей О. В. – здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДІЯЛЬНІСТЮ КОНВЕРТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

З метою виведення неконтрольованих прибутків у тіньовий обіг нині дедалі частіше використовують послуги конвертаційних центрів у механізмі фінансового шахрайства. Досить часто із засобів масової інформації надходить інформація про викриття таких центрів. Їх діяльність завдає державі значних збитків. Упродовж 2014–2016 рр. підрозділи Державної фіскальної служби та Національної поліції України викрили понад сто великих конвертаційних центрів, за фактом створення яких внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань [1].

Механізм створення та подальшого використання конвертаційних центрів невинно вдосконалюють, виникають нові способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із їх діяльністю, що потребує застосування адекватних стратегічних і тактичних засобів протидії цьому явищу.

З-поміж найпростіших способів учинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із діяльністю конвертаційних центрів, можна виокремити використання «буферних» підприємств. У разі застосування класичних схем конвертування з використанням «буферних» підприємств чи перерахування коштів одразу на підприємства, які мають ознаки фіктивності, собівартість операцій для конвертаційного центру становить у середньому 2–3 % від суми операції, для конвертування з використанням «буферного» підприємства – 4,5–6 % [2, с. 208].

Узагальнення оперативної та слідчої практики дало змогу розподілити способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із діяльністю конвертаційних центрів:

- 1) залежно від суб'єктів створення:
  - банківські – створюють безпосередньо під прикриттям банківських установ, підконтрольні особам, які мають вплив на банківську установу (фінансово-промислову групу);
  - спеціалізовані – створені, переважно, на нетривалий час (від одного до трьох років) для обслуговування промислових

підприємств і підконтрольні особам, які контролюють товарні та грошові потоки цих підприємств;

– загального користування – створені особами, які не мають тісних зв'язків із промисловими підприємствами та банківськими установами, з метою отримання особистої вигоди;

2) залежно від мети та виду діяльності:

– «розгорнуті» – охоплюють увесь цикл конвертації, мають постійну мережу фіктивних фірм і банківських установ, зокрема рахунків у зарубіжних банках; декілька офшорних фірм за кордоном (для розміщення безтоварної іноземної валюти за межами України з метою подальшого переведення в готівкову вільноконвертовану валюту);

– «цільові» – створюють для здійснення конкретних операцій, використовують незначну кількість фіктивних фірм, мають порівняно незначні суми коштів на рахунках;

3) за географією діяльності: міжнародні, всеукраїнські, міжрегіональні, місцеві;

4) залежно від механізмів одержання готівкових коштів: з використанням банківських операцій; з одержанням готівки поза банківською системою.

Отже, кримінальні правопорушення, пов'язані з діяльністю конвертаційних центрів, спрямовані, передусім, на мінімізацію податкового навантаження, що може бути досягнуто як законним, так і незаконним способами. Своєчасне виявлення цих злочинів ускладнене необхідністю опрацювання значного обсягу даних про рух безготівкових коштів. Зазначене призводить до того, що на момент, коли фіктивні фірми виявляють, нерідко перераховані через них гроші вже знаходяться за межами України і їх майже неможливо повернути, а керівники цих фірм переховуються від органів досудового розслідування.

Список використаних джерел

1. Статистичні звіти Генпрокуратури України «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» за 2014–2016 рр. [Електронний ресурс] // Генеральна прокуратура України : [сайт]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>. – Назва з екрана.

2. Користін О. Є. Протидія відмиванню коштів в Україні: правові та організаційні засади правоохоронної діяльності / О. Є. Користін, С. С. Чернявський. – Київ : КНТ, 2009. – 612 с.